

TATRY

z chodníka

DAJAMA

Jozef Gurník

TATRY

z chodníka

Jozef Gurník

Tatry z chodníka

1. vydanie, 2021

© Autor textov: Jozef Gurník

Editor a zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Marta Bábiková

Technický redaktor: Zuzana Kollárová

Lektor: Marián Šajnoha

© Fotografie: Jozef Gurník, Peter Šaling (4), Jaroslav Weissensteiner (3),
Marek Klein (1), Kristína Rovderová (1), Ján Slivinský (1), Jakub Turek (1)
a Alena Zagorová (1)

Fotografia na obálke: Peter Šaling, Pohľad do Velkej Studenej doliny

© Dizajn a typografia: Zuzana Kollárová

Mapky: Kartografie HP a SHOCart

Tlač: impression world, spol. s r. o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené len s písomným súhlasom
vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Karľoveské rameno 4B, 841 04 Bratislava

www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2021 ako svoju 347. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-132-6

Obsah

Obsah	3
Slovo autora	4
Tichá dolina.....	6
Temnosmrečinská dolina	10
Liptovské kopy.....	14
Hlinská dolina.....	18
Furkotská dolina.....	22
Mlynická dolina.....	26
Mengusovská dolina.....	30
Hincova kotlina	34
Kotlina Žabích plies.....	38
Rysy.....	42
Zlomisková dolina	46
Batizovská dolina	50
Velická dolina.....	54
Slavkovská dolina	58
Slavkovský štít.....	62
Veľká Studená dolina.....	66
Malá Studená dolina	70
Kotlina Piatich Spišských plies.....	76
Javorová dolina	82
Lomnický štít	86
Veľká Svišťovka.....	92
Dolina Zeleného plesa	96
Bielovodská dolina.....	100
Zadné Medodoly.....	106
Popisky k fotografiám tatranských panorám	110
Použitá literatúra	111

Slovo autora

Jeden krásny deň, ako stvorený na turistiku, som odpočíval na Poľskom hrebeni. Turistická sezóna práve vrcholila a cez Poľský hrebeň, ktorý oddeľuje Veľkú dolinu od Bielovodskej, prúdili davy turistov. Jedni tu túru končili, ďalší smerovali cez Zamrznutý kotol do Prielomu a odtiaľ Veľkou Studenou dolinou na Zbojnícku chatu. Iní zase smerovali na blízku Východnú Vysokú.

Odpočíval som a v duchu som už snoval plány na ďalší výstup. Medzitým z Veľkej doliny po reťaziach stúpali a trápili sa dve postaršie dámy. Keď dosiahli Poľský hrebeň, usadili sa blízko mňa. Zo začiatku som im nevenoval pozornosť. Vydýchali sa, poutierali si pot z čela a z batoha vytiahli mapu Vysokých Tatier. Tak ako sedeli, rozložili si ju na kolenách a zahĺbili sa do nej. Lenže s mapou sa neotočili tak, aby dolinu, ktorou prišli na hrebeň, mali za

chrbtom. Lahšie by sa im orientovalo a určovali body v teréne. A vôbec ich nezaujímal smerovník na Poľskom hrebeni. Mal som pocit, že ani nevedeli, kde sa vlastne nachádzajú. Začali si určovať a jedná druhu poučovať, ktorý štít je Gerlachovský. Jedna z nich nasmerovala ruku niekde na oblasť Rysov, vraj tam je Gerlach. Takto triafali celkom vedľa ďalšie štíty a sedlá. Zo začiatku som sa len usmieval a počúval. Keď to trvalo dlho, už som nevydržal. Pristúpil som k nim, otočil som im mapu správnym smerom a ukázal, kde sa nachádzajú. Upozornil som aj na smerovník za ich chrbtami a poukazoval som im jednotlivé štíty.

Takýchto podobných príhod som zažil už aj predtým viaceré. Cestou domov z Poľského hrebeňa som začal premýšľať, ako návštevníkov Tatier a turistov zorientovať. Nie každý sa vie orientovať v prírode a pracovať s mapou. Pri zostupe Veľkou dolinou sa mi v mysli začali objavovať kontúry budúcej knižky – Tatry z chodníka. Predstavoval som si, čo všetko by mala obsahovať a aj ako by mala vyzeráť. Určite by tam mali byť fotografie hrebeňov a aspoň hlavných štítov s názvami a celkovým popisom. Mal som dosť skúseností

a vedomostí, avšak od myšlienky k realizácii seriálu Tatry z chodníka ubehla ešte veľmi dlhá doba.

Neskôr, niekedy začiatkom roka 2014 som dostal e-mail od bývalej redaktorky časopisu TATRY Lenky Burdovej s ponukou na spoluprácu. Dohodli sme si stretnutie. Vtedy som sa ešte venoval tatranským stenám a horolezeckým výstupom. Pani redaktorka mala predstavu, že v zjednodušenej forme by som mohol pripraviť niečo o horolezectve. Vybrať len niekoľko výstupových trás niektorými tatranskými stenami ako tip na lezenie. To som zavrhol, veď tomu sa venujú špecializované horolezecké časopisy. Navrhol som jej roky spiacu myšlienku o spoznávaní Tatier z chodníka. Návštevníci a turisti predsa prichádzajú do hôr s túžbou po novom poznaní, odpočinku, rekreácii, zážitku, zábave, ale aj s vyhraným cieľom spoznať nové doliny, hrebene a štíty. Ak prichádza návštevník do Tatier pripravený a má „naštudované“ trasy aj ciele, potom môže skutočne veľa vidieť, poznať a prežiť. Každý má určite väčší pôžitok z túry, keď prechádza dolinou a identifikuje v nej miesta, o ktorých si čosi prečítal, ako keď ide naslepo.

Taká bola moja idea. Zapáčila sa. Dohodli sme sa, že spracujem jednu dolinu a podľa ohlasov čitateľov buď budem pokračovať, alebo skončím. Čitateľom sa to zapáčilo a chceli pokračovania. Sprievodcovia po jednotlivých dolinách vtedy vznikali náhodne podľa toho, aké som mal k dispozícii fotografie. Potom však nasledovala ďalšia spolupráca s časopisom Krásy Slovenska, kde už vznikla ucelená koncepcia predstavovania Tatier z chodníka.

Celkom logicky pokračovala spolupráca s vydavateľstvom DAJAMA aj ďalej pri príprave knižky, ktorú držíte v rukách. V porovnaní so seriálom, ktorý vychádza v Krásach Slovenska, je obohatená o viaceré nové obsahové prvky. Čitateľ si v nej nájde okrem základných charakteristík tatranských dolín aj pôvod názvov jednotlivých vrchov a štítov či údaje o prvovýstupoch na ne. Pri názvoch som vychádzal zo štandardizácie geografického názvoslovnia a z publikácii uvedených v použitej literatúre. V knihe nechýba ani zoznam lokalít, z ktorých pochádzajú jednotlivé pohľady či register najzaujímavejších tatranských vrchov. Po ich preštudovaní sa už len stačí vybrať na vysokohorskú turistiku a zážitok z nej bude dokonalý.

Tichá dolina

Červené vrchy

Tichá dolina je najzápadnejšia dolina Vysokých Tatier, oddeluje ich od Západných Tatier. Súčasne je aj jednou z najdlhších tatranských dolín, meria asi šesťnásť kilometrov.

Jej ústie sa začína vo výške 950 m pri Podbanskom a jej severný uzáver tvorí hlavný hrebeň Západných a Vysokých Tatier od Kamenistej až po Hladký štít (2 066 m). Od Kôprovej doliny ju oddeluje hrebeň Liptovských kôp.

Horná časť Tichej doliny nesie pomenovanie Zadná Tichá dolina alebo len Zadná dolina. Všetky úvaly nachádzajúce sa na západ od Tichého potoka, ktorý preteká celou dolinou, už patria k Západným Tatram.

Z Liptovských kôp spadá do Tichej doliny niekoľko dolín, dolínok a žlabov. Napríklad Krížna dolina, ktorá leží medzi južnými a juhozápadnými ramenami Krížneho, či Kôprovica, nevelká východná vetva Tichej doliny medzi juhozápadným ramenom Krížneho a juhozápadným ramenom Veľkej kopy. Špania dolina sa zase nachádza medzi vedľajšími juhozápadnými a severozápadnými ramenami Veľkej kopy. Zo žlabov patrí k najvýraznejším napríklad Magurský žlab medzi ramenami Malej Licierovej Magury.

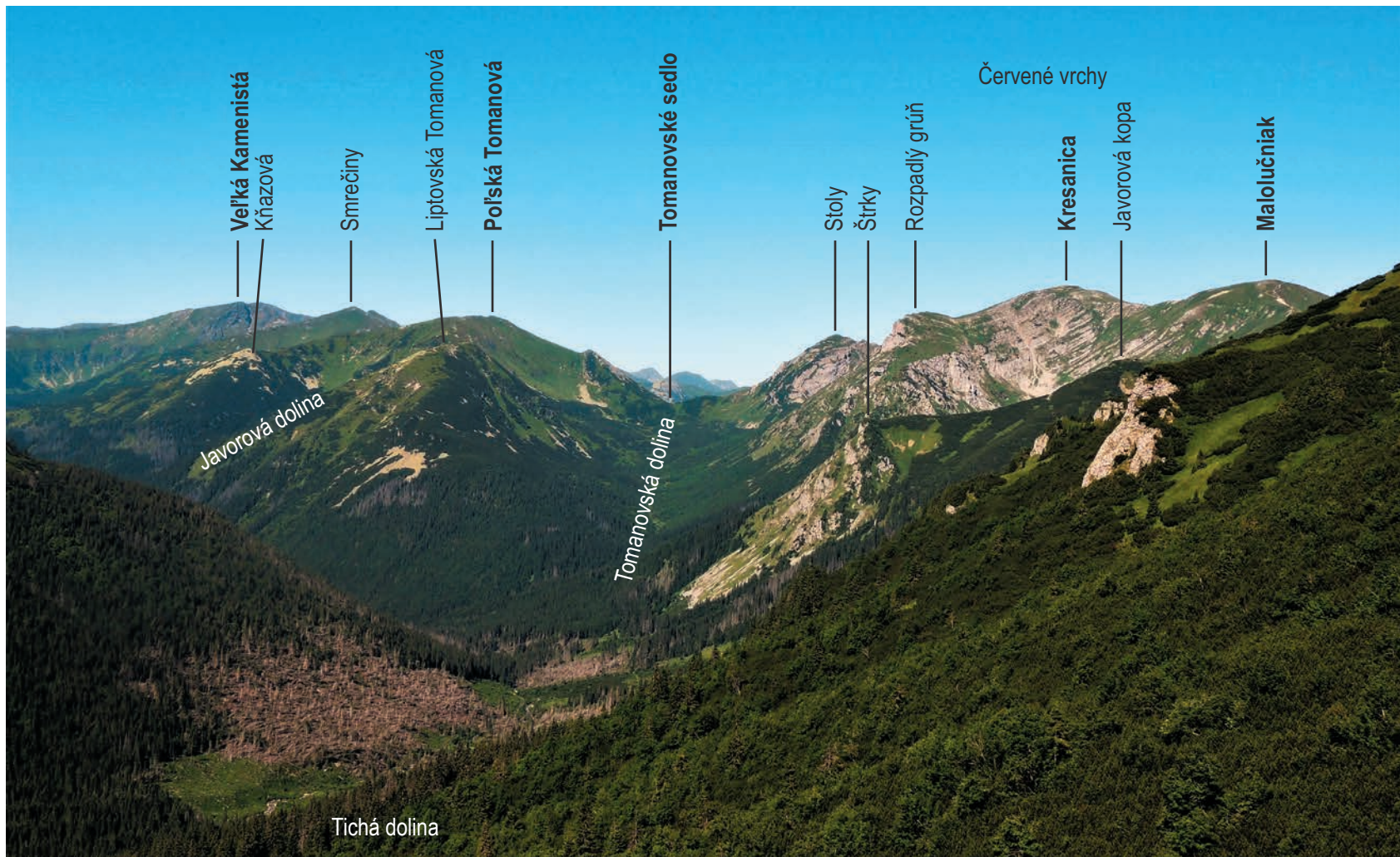

Tomanovská dolina a Červené vrchy

Z opačnej, západnej strany do Tichej doliny spadajú Javorová dolina, ktorá sa nachádza medzi vrchmi Kňazovou a Liptovskou Tomanovou, a severnejšie od nej Tomanovská dolina, ktorá oddeľuje skupinu Červených vrchov od ostatnej časti Západných Tatier. Od roku 2009 je v nej zrušený turistický chodník kvôli ochrane prírody. Spod Malolučniaka, ktorý sa vypína na hlavnom hrebene medzi Kondratovou kopou a Kresanicou, spadá do Tomanovskej doliny Javorový žlab.

V komplexe Tichej doliny, kde bolo objavených niekoľko jaskýň a v súčasnosti v nich robia výskum a mapovanie, treba uviesť ešte nevelkú Valentkovu dolinu. Nachádza sa v hornej časti Tichej doliny medzi Svinicou a Valentkovou. V staršej literatúre je uvádzaná ako Kamenná Tichá.

Turisti využívajú v Tichej doline žltou značkovaný chodník, po ktorom sa dostanú na Kasprov vrch, alebo v závere doliny červenou značkovaný chodník, ktorý vedie cez sedlo Závory do Hladkého sedla v hlavnom hrebene.

Velká Kamenistá (2 128 m) – prevažne hôľny vrch v hlavnom hrebeni Západných Tatier, na východ od Pyšného sedla (1 791 m). Je koncovým vrcholom hrebeňa Hlina, ktorý po celej dĺžke ohraničuje na východe Kamenistú dolinu. Jej názov predznamenáva výšku, ako aj povrch.

Poľská Tomanová (1 977 m) – vrch v hlavnom hrebeni Západných Tatier medzi Smrečianskym sedlom a Tomanovským sedlom. Vybíhajú z neho dva trávnaté hrebene, východný sa končí Liptovskou Tomanovou (1 839 m) a južný hrebeň nesie názov Kňazová (1 804 m).

Tomanovské sedlo (1 686 m) – vyúsťuje nad Tomanovskou dolinou medzi Poľskou Tomanovou a Temniakom. Je to druhý najnižší bod hrebeňa Západných Tatier a jeho názov sa odvodzuje od nižšie položenej doliny.

Temniak (2 090 m) – najzápadnejší položený končiar Červených vrchov v Západných Tatrách. Cez vrchol vedie slovensko-poľská štátna hranica. Od Kresanice ho oddeľuje Mulové sedlo a od Poľskej Tomanovej Tomanovské sedlo.

Kresanica (2 122 m) – najvyšší vrch Červených vrchov, ktorý leží na slovensko-poľskej hranici a je turisticky prístupný z poľskej strany. V oblasti Kresanice sa nachádza viacero jaskýň a priepastí (jeho povrchovú členitosť vyjadruje aj názov). Jaskyne v tejto oblasti sú najvyššie položené na Slovensku.

Malolučniak (2 096 m) – vápencový, obľý a trávnatý vrch (naznačuje to už aj jeho názov) na hrebeni Červených vrchov medzi Kondratovou kopou (2 005 m), od ktorej ho oddeľuje Malolučniacke sedlo (1 924 m), a z druhej strany ho Litvorové sedlo (2 037 m) oddeľuje od končiara Kresanica (2 122 m).

Temnosmrečinská dolina

Temnosmrečinská dolina

Temnosmrečinská dolina je pokračovaním jednej z najdlhších tatranských dolín, a to jedenásť kilometrov dlhej Kôprovej doliny, z ktorej v hornej časti odbočuje smerom na juhovýchod. Zo začiatku chodník prechádza cez mokrade a rašeliniská po drevených lávkach zrekonštruovaných v roku 2018 ŠL TANAP-u. Má štyri prahy, z ktorých dolný splýva do Temných smrečín. Nad druhým prahom sa nachádza Nižné Temnosmrečinské pleso (1 624 m), dlhé 564 m, široké 410 m a s hĺbkou 40 m je tretím najväčším plesom na slovenskej strane Tatier. Nad tretím prahom sa nachádza Vyšné Temnosmrečinské pleso (1 716 m) s dĺžkou 393 m, šírkou 172 m a hĺbkou 20 m. Z Nižného Temnosmrečinského plesa vyteká potok, ktorý pádom cez asi 170 m vysokú zalesnenú terasu vytvára tridsaťmetrový Vajanského vodopád, jeden z najkrajších vodopádov Tatier. Západne od neho potom Temnosmrečinský potok spolu s Hlinským potokom vytvára Kôprovský potok.

Najsevernejšia časť tejto doliny je Kobylia dolinka s Kobylím plieskom (1 737 m), v období sucha pliesko tamer zaniká. Vyteká z neho kratšie rameno Kobylieho potoka, kým jeho dlhšie rameno pramení pod Závorami. Záver tejto dolinky tvorí hraničný Hladký štít (2 065 m).

Čubrina a Kôprovský štít

Piargová dolinka je najvyššia časť Temnosmrečinskej doliny a leží nad Vyšným Temnosmrečinským plesom v závere doliny pod Čubrinou a Kôprovským štítom. Od Nižného Temnosmrečinského plesa na sever vidno tiahnucci sa chrbát tzv. Liptovského múru, ktorý sa končí východne v Čubrine (2 376 m). Medzi Čubrinou a Kôprovským štítom (2 367 m) sa nachádza Piargov chrbát. Z južnej strany ohraničuje Temnosmrečinskú dolinu Prostredný chrbát (severozápadné rameno Kôprovského štítu).

Východiskom túr do sedla Závory a Temnosmrečinskej doliny je Podbanské alebo Tri studničky. Pod Temnosmrečinskú dolinu vedie zeleno značkovaný chodník zo Závory a z Kôprovej doliny sa do Temných smrečín dostaneme po modro značkovanom chodníku a ďalej od Hlinskej doliny pokračujeme zelenou značkou.